

- coronatus Hungariae Rex laetatur. Anno 1687. in fol. Compactura corium rubrum, inauratum, in folio. Ára frt 8.—
156. Joannes Van der Muelen. Forum Conscientiae sive jus Polit. Ultrajecti. Anno 1693. in 4°. Ára . . . frt 1.50
157. Joannes Weber. Janus bifrons, seu Speculum Physico. Politicum. Leutschaw. Anno 1662. Ligatura charta figurata in fol. Ára frt 1.50
158. Joannes Adamus Véber. Interesse Caesareum. Salisburgi. Ligatura papyracea florata in 4°. Ára . . . frt 1.—
159. Stephani Vecsei. Samuelis Bochari, Hierozvici, sive de Animalibus Sacrae Scripturae Compendium. in 4° Ára frt 1.50
160. Marci Friderici Vendelini. Theologia de Doctrina vera. Tomi 11 in quarto. Ára frt 113.18
161. M. Fridrici Vendelini, Institutionum Politicarum Libri 3. in 12°. Ára frt 1.50
162. Stephani Verbőczi, Tripartitum Opus juris Consuetudinarii Inclyti Regni Hungariae Anno 1572. in fol. Ára frt 2.—
163. Tripartitum Hungaricum Verbőczi. Ára . . . frt 1.18
164. Biblia Sacra Testamenti Veteris, Sive Libri Canonici Priscaae Judeorum Ecclesiae in fol. Ára frt 7.20
165. De Wit. Chartae Geographicae. Ára . . . frt 2.38

GABLMAN MIKLÓS XVI. SZÁZADI HADTÖRTÉNETI ÍRÓ MUNKÁIRÓL.

Közli: **Szilágyi Sándor.**

Az egyetemi könyvtár egyik XVI-ik századi könyvének borítékját szétszedvén, egy XVI-ik századi nyomtatványnak két első levelére akadtam: a címlapra s a bevezető költeményre. A címlap így hangzik:

»Monomachia HungaroTurcica. Daobas Carminum libris conscripta, a M. Nicolao Gabellmanno Megapolitano apud illustriss. D. D. Franciscum de Nadast: perpetuum

terrae Fogaras et Castris ferrensem comitem etc. vivente. Materiam carminis et plurimum suppeditavit illa monomachia, quae LXXXI. anno Calendis May est instituta ad arcem Posanthen in Carpato sitam: licet aliarum quoque plurimarum rerum expositio Conveniens sit facta: ex qua praesens Hungariae status, et praecipuorum belli ducum virtus, atque variorum certaminum genera Hungarorum Cum Turcis possint deprehendi. Adiecta sunt etiam duo poemata eiusdem auctoris: alterum de insigni victoria Turcica XXI. Augusti iuxta Calend. Greg. proxime reportata: alterum de laudibus regni Hungariae. Typis Johannis Manlii Anno M. D. LXXXVIII. «

Ezután következnek az ajánló vers: »Auctor ad libellum: quos proceres, illustres regni Hungariae patronos quaerat, ut eorum sub auspicio atque auctoritate tuto in publicum exire possit.

Parue liber nosti Heroem, quem suspicit orbis.

Nadasd, huius adi limina tuta: Vale.

Sed quidago? plures sunt, quos bene caute saluta.

Si modo sideries integrum adire viros.

Bathor, Zryn, Battian, Palfy, Dobbo incluta corda.

Dicas, te Heroas quaerere Pannonios etc. stb. stb.

A következő lap alján kezdődik egy vers »Ad manes Virgili poetae auctor« — de ezzel megszakad a munka: a többi hiányzik.

Gabelmannak ez a munkája irodalmunkban éppen nem ismeretlen, sőt az elterjedtebb források közé tartozik. Csakhogy íróink mindig a Bél által készített kivonatot s közléseket használják, melyet az a Notitia Hungariae novae II. k. 478 - 484 tett közzé. Bél ott a jegyzetben munkájának két kiadásáról tesz említést: egy paduairól, mely 1590-ben látott világot s egy budairól, mely a Boeckler-féle gyűjteményben látott világot. Ezek tehát az 1558-iknak utánnyomásai — ha ugyan ez az első kiadás — mert a korponai párbaj 1581-ben történt.

Gabelmann a fenközlött címlap tanúsága szerint Nádasdy udvarában élt. Istvánffyól tudjuk, (Historiarium Lib. XXX. az első kiadás 703. lapján) hogy Nádasdy ajánlatára a császár a hosszú török háború alatt hadi történetíróvá nevezte ki, s ő tényleg részt is vett a Mansfeld féle dicsőséges hadjáratban, jelen

volt Esztergom ostrománál s tapasztalatait le is írta következő igen érdekes munkában:

»Mansfeldiana militia hungara. Hęc est: Panegyris et vera methodica narratio de virtutibus, vita, moribus, progressu, disciplina belli. rebus gestis, morte illustrissimi Caroli, magnanimi principis atque comitis in Mansfeld etc. Sereniss-Austriae Archiducis Mathiae, imperatoris belli Hungariae inferioris vicarii.

Onibus neruosa militari prudentia elucescit laboriosa expugnationo Strygonii et Vizzegradi. Sicuti etiam habita praelia cum Turcis et velicationes. Consignata in ipsis Castris Strygoniensibus, Anno M. D. XCV. a Nicolao Gablman qui gloriosiss. Caes. aug. Rodolphi II. iussu interfuit omnibus rebus. Nunc primum, quod iucunde ac prudenter optimi ducis Idea, quavis scripta legantur, typis vulgata. Francoforti, tipis Ioannis Collity impensis Páuli Brachfeldy. M. D. XCVII.«

Gabelmann még Mansfeld halála után is a hadseregnél maradt. Ott volt az 1596-iki oct. 23-iki nagy ütközetben is, de ott veszett. »Quo autem casu perierit, in pugna ne aut ejus nocturnae fugae tumultu, incertum est, quum postea a nemine visus, necquicquam de eo auditum aut compertum sit,« mondja Istvánffy az i. h.

Gabelmannak mindkét munkája az első rangú források közé tartozik: de míg az elsőt Bél után használhatjuk, az utóbinak a fővárosi könyvtárakban egyetlen példánya van a nemzeti muzeumban. Épen azért nem tartom feleslegesnek bibliographusok figyelmébe ajánlani — hátha valahol felfogják találni egyik vagy másik munkának példányát.